

Regina Synnøve Nørstrud Lindhjem

Venstresidens eventyr i blått? Marx, miljøvern, fremmedfrykt og nisser

- En ideologikritisk analyse av Jul i Blåfjell

Antall ord: 7822

Bacheloroppgave i Filmvitenskap

Veileder: Eva Bakøy

Mai 2020

Regina Synnøve Nørstrud Lindhjem

Venstresidens eventyr i blått? Marx, miljøvern, fremmedfrykt og nisser

- En ideologikritisk analyse av Jul i Blåfjell

Antall ord: 7822

Bacheloroppgave i Filmvitenskap
Veileder: Eva Bakøy
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Julekalenderen har lenge vært en sentral del av NRKs barne-tv. Julekalenderen er serie som foregår i førjulstiden, fra 1 til 24 desember, litt som en digital versjon av en fysisk kalender. Her får man én episode for hver dag i desember. Vi har alt fra Jul i Skomakergata (Høyen, 1979) og Jul i Svingen (Knudsen, 2006). NRK har satset lenge på Barne-TV. Det skal være pedagogisk og gøy, men hva er det riktig å vise barn? En julekalender jeg som liten elsket var *Jul i Blåfjell* fra 1999 av Gudny Hagen (Hagen, 1999). Dette var en serie om et nissefolk kalt blånisser som levde i Blåfjell. I voksen alder er jeg enda glad i serien og jeg liker å gå tilbake til den i desember.

En sentral grunn til at jeg begynte å studere filmvitenskap var min interesse for hvordan vår egen verden blir representert i filmmediet. Jeg er spesielt interessert i å se hvilke verdier som kommer frem og hva som blir fremstilt som "riktig" eller "galt". Da jeg nå i voksen alder gikk tilbake til *Jul i Blåfjell*, kunne jeg ikke la være å se at også denne serien har sine verdier og budskap.

I denne teksten gjennomfører jeg en ideologikritisk analyse av *Jul i Blåfjell*. Jeg skal fokusere på mediets diskurs, altså hvordan fortellingen og hvordan temaene fremstilles (Engelstad, 2015, s. s17). Siden jeg er aktiv på venstresiden i norsk politikk, preger dette min tolkning, og det finnes selvsagt mange ulike måter å tolke serien på. Jeg vil ta frem hvordan serien presenterer miljøvern, fremmedfrykt og sammenligne selve samfunnet i Blåfjell med marxistisk/sosialistisk filosofi. Det er også andre serier og filmer som tar for seg Blåfjells fiksjonelle univers, samt teaterforestillinger, bøker, dataspill og mer. I denne oppgaven fokuseres det kun på julekalenderen fra 1999.

Jul i Blåfjell: kort forklart

Jul i Blåfjell handler om blånisserne som lever i Blåfjell (Hagen, 1999). De bruker blå, spisse luer og ellers blått tøy. De har sine egne tradisjoner, musikk og livsstil. Blånisserne har ulike oppgaver de skal utføre i Blåfjell, blant annet skal de lage blåtimen, som er overgangen mellom lys og mørke. Dette lager de med å fylle en kjerne av fjellet med blåsaft, noe som lages av blåbær. I blåtimen åpner fjellet seg, og er den er den eneste tiden på døgnet blånisserne kan gå ut av fjellet. Er de ute for lenge, og fjellet lukker seg når lyset eller mørket

kommer, så forsvinner de for alltid. Det at de forsvinner er også en annen måte å si at de dør på, da det aldri er mulig å finne dem igjen.

I serien følger vi blånissejenta Turte. Hun bor i Blåværshulen sammen med Blåfar, Blåmor, Tvilling og lillebroren Krekling som blir født i episode 8. Det er foreldrene hennes som har ansvaret for å lage blåfargen og saften de bruker til å lage blåtimen. Vi møter dem først i episode 1 da de våkner fra den lange høstsøvnen. Nå har de energi nok til å gjøre alt som må gjøres før jul. De har faste tradisjoner og en Blåstav (en kalender) som spesifiserer hva hver dag skal dedikeres til. Ulike problemer dukker opp i serien, som at fjellet sliter med forsøpling og at blånissene får besøk av en rødnisse, som er et annet type nissefolk. Vi får også møte bestefaren til Turte og andre nisser i fjellet, samt den gamle nissen Erke som mistet kona si forrige desember fordi hun ikke rakk inn til fjellet etter blåtimen var over.

Episode 1: Blåfar og Blåmor fyller på blåsaft så blåtimen kan starte. Turte og Tvilling til venstre

Et lite stykke unna fjellet ligger Bygda, hvor det foregår en parallelhandling til blånissene i Blåfjell. Bygdefolket kjenner ikke til blånissenes eksistens, men opplever fjellet som magisk og mystisk. Her bor postmannen Kåre og vennen hans Selma. Selma er moren til Mikkel og tante til Martha, og Selmas far er ordføreren i Bygda. Selma er alenemor og jobber som den eneste elektrikeren i Bygda. Her bor også Mamsen og Lillegutt; et par stusselige mennesker som sliter økonomisk. I Bygda er kjente førjulstradisjoner brukt, slik som pepperkakebaking og Luciatog (Stovner, Luciadagen, 2019).

Det er en kontrast mellom den hverdagslige Bygda og det magiske Blåfjell. På grunn av mye søppel som ligger og roter til bygda, blir Mamsen og Lillegutt ansatt av ordføreren for å bli kvitt søppelet. De er en komisk duo. Mamsen bruker mye tid til å kjeffe på Lillegutt, og Lillegutt er en voksen mann som har vansker med å gjøre enkle oppgaver og blir lett skremt. Det resten av Bygda ikke vet er at de kaster søppelet i Blåfjell. Dette blir de senere tatt og straffet for.

Tidligere forskning

Det har allerede blitt gjort en del forskning på Barne-TV. I denne oppgaven blir *Historien om Barne-TV: barndomsbilder 1960-2005* av Kari Haake og *Fjernsynet i barnets tjeneste: Barne-tv på 60- og 70-tallet* av Eva Bakøy brukt. Jeg vil bruke denne forskningen for å fortelle om bakgrunnen til NRK og deres Barne-TV, og hovedformålet Barne-TV har hatt i forbindelse med pedagogikk og underholdning for barn. Bøkene fokuserer på NRK sin rolle som skaper av programmene. Bøkene blir brukt i et historisk perspektiv og for å få kontekst når vi så går videre til å undersøke *Jul i Blåfjell* og seriens formål.

Analysetradisjon, teori og metode

I denne oppgaven vil det bli brukt den ideologikritiske tradisjonen. Denne tradisjonen hevder at film kan speile verdier som synes viktige i samfunnet vårt. Analysetradisjonen skal også synliggjøre hvordan ideologier i samfunn kommer frem i filmmediet (Bakøy & Moseng, 2008, s. 132). Fokuset er rettet mot filmens politikk: Hvilke perspektiver kommer frem, og hvem gagnes av dem? Jeg vil fokusere på de ulike sosiale problemene som serien tar opp. Dette er da miljøvern, møte mellom ulike kulturer og sosialistiske ideologi i Blåfjells samfunn, for så å reflektere rundt om dette speiler Norges verdier. Jeg vil også trekke frem ikonografien og se på hvordan den fremmer en norsk identitet og verdier.

Jeg skal ta for meg serien som en helhet. Jeg har sett serien flere ganger gjennom oppveksten, og har nå i forbindelse med denne oppgaven sett alt om igjen og tatt notater. Jeg vil trekke ut ulike scener og tilfeller som bygger under mine argumenter. Hvilke verdier fremmer *Jul i Blåfjell*?

Først litt om det tekniske

Jul i Blåfjell er klassisk fortellende. Kravene for denne stilen er for eksempel at karakterenes personlighet kommer til uttrykk i deres handlinger, at det er en indre sammenheng i handlingen og at motivasjonen til karakterene er tydelig for tilskueren (Engelstad, 2015, s. 43). Dette kan også kalles for "Hollywood-stilen" fordi dette var en fortellerform som Hollywood filmen brukte, og har blitt dominerende verden rundt. Ifølge Audun Engelstad har den klassiske fortellende filmen utviklet en fortellerform som skal strebe

etter å være fullt forståelig. Vi ser formen også i den norske julekalenderen. Fortellingen utvikler seg på grunn av handlinger som karakterene gjør i et årsak/virkning- forhold. Karakterene dytter fortellingen videre gjennom det de gjør, og det de gjør har konsekvenser som igjen fører til å flytte narrativet videre. Handlingen er i perspektiv fra Turte, Kåre, Selma, Martha, Mikkel, og Mamsen og Lillegutt, og vi ser og forstår deres motiver for deres handlinger tydelig. Flere ganger forklarer også karakterene handlingen, og gjentar seg selv for å gjøre det forståelig og tydelig for seeren. Dette er også en viktig metode da serien vil være pedagogisk for barn, og derfor må det være enkelt å henge med.

Et virkemiddel her er kontinuitetsklipping, der ulike klipp kommer i ´riktig rekkefølge´ og også blir regnet som ´usynlig´ da det er noe seeren ikke aktivt legger merke til. Klippingen skal være mest mulig naturlig (Engelstad, 2015, s. 43). Kameraet er statisk og brukes til å føre seerens fokus der det er ønsket. I starten av ulike scener blir tid og rom tydelig etablert gjennom det vi ser på kameraet og rekkefølgen av klipp (Thompson & Bordwell, 2001, s. 265) Landskapsklippene blir brukt for å etablere om vi er i Bygda eller i Blåfjell, og serien er geografisk begrenset, da handlingen bare flytter seg mellom Blåfjell og Bygda.

Mise-en-scene er relevant i serien, altså det som kameraet filmer, slik som lys, kostymer, farger og skuespillere (Gibbs, 2002). Kostymene etablerer karakterene. Vi ser Mamsen og Lillegutt gå i tydelig slitte, gamle klær som de bruker gjennom hele serien. Selma har kort hår og går ofte i elektrikerutstyret, som kan etablere henne som en kvinne med maskuline trekk. Blånissene har helt egne klær, som ser ut til å være av organisk, blått materiale. De går kledd i tykke klær, som viser at det kan være kaldt i fjellet. Blånissene bor selv i et fjell, et dramatisk monument sterkt tilknyttet til norsk natur. Fargene de bruker varierer mellom blått og grått. Dette etablerer blånissenes tette levestil på naturen.

Serien bruker nordisk og norsk symbolikk. Det blir brukt bilder av snødekkete, nordiske landskap. Bygda er en idyllisk norsk bygd, med trebygninger og trehus og ikoner som norske seere lett kan kjenne igjen. Stedene, Bygda og Blåfjell, har en tematisk funksjon hvor disse stedene er viktige for handlingen og der hele handlingen skjer og utvikler seg (Engelstad, 2015, s. 118).

Episode 1: Kameraet viser Bygda for første gang

Episode 9: Innsiden av fjellet

Serien bruker også musikk, da blånissene bryter flere ganger ut i sang. Sangene skal forklare og utdype ulike situasjoner nærmere. Turte starter og avslutter hver episode med sangen "Blålokk", som forteller oss hvilken dag det er i desember og hvilken episode publikum ser på. Musikken inneholder for det meste egne "blåseinstrumenter". Serien har en egen "blånissemusikk" hvor sangene har likhetstrekk. Det blir også brukt mye lydeffekter i Blåfjell for å skape atmosfæren av at man er inne i et fjell, slik som ekko fra dråper av vann som faller. Musikken blir også brukt til å skille mellom når vi er i Bygda og når vi er i Blåfjell, da hvert sted har egen temamusikk som scener kan innledes med.

NRK sitt formål og venstresiden

Etter andre verdenskrig sto Norge foran oppgaven å bygge opp landet igjen. Norge hadde vært okkupert av Tyskland i 5 år, mange nordmenn hadde dødd og det var tydelige psykiske og fysiske merker etter krigen. Etter dette ble Arbeiderpartiet, med Einar Gerhardsen som statsminister, valgt til hovedoppgaven med gjenoppbygging av landet. Tanken om fellesskap og om å utjevne forskjeller mellom folk sto sterkt (Sejersted, 2019).

NRK, som produserte *Jul i Blåfjell* er en nasjonal kanal som er finansiert av statlige midler. I prinsippet skal alle i Norge ha lik tilgang på NRKs innhold som omfatter blant annet nyheter og filmer. Etter krigen var det en tanke om at de sosiale skillelinjene i samfunnet ville jevnes ut ved å distribuere kunst og kultur til hele landet, gjennom TV-apparater eller radio. Mellom 1945 og 1975 ble det derfor satset på kultur (Bakøy, 1999, s. 84). Før ble NRK finansiert av en lisens som nordmenn betalte, nå inngår det i skattesystemet (Finansdepartementet, 2019).

Selv om jeg her bruker ideologikritikk som kritiserer den klassiske fortellende filmen, kan man også argumentere for at NRK er en motkultur til det kommersielle Hollywood. Siden NRK er finansiert statlig og har en plikt om å forbli ukommersiell, svarer det imot kommersiell film og TV. Men betyr det at hvis et medium er ukommersiell at den er nøytral?

I 2007 vedtok regjeringen NRK-plakaten. *Jul i Blåfjell* kom ut før denne plakaten, men disse prinsippene har lenge vært i fokus i NRKs produksjoner. Den har senere blitt revidert, og den siste versjonen kom i 2017. Plakaten skal da være rammeverket for NRKs virksomhet.

NRK skal blant annet:

- Styrke demokratiet ved å gi kultur, kunst og informasjon til alle, slik at alle kan bli med i demokratiske prosesser
- Være uavhengig og nøytral
- Styrke de norske og de samiske språkene, formidle norsk kultur og bred variasjon av norsk kunstuttrykk fra ulike kunstnere, og gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religion i Norge.
- Være ukommersiell
- Bidra til utdanning og læring for barn, også å formidle språk til dem

(Regjeringen.no)

Denne plakaten oppsummerer formålene til kanalen, men det er ikke alltid garantert at de blir oppfylt. I 2017 kom det inn betydelige klager på at NRK var venstrevridd i innholdet de slapp ut (Fossbakken, 2017). Også i 2015 kom det klager på NRKs satire ``Salongen`` (Fordal, 2015) På 70-tallet fikk noen Barne-TV programmer kritikk for å komme med venstrevridde budskap til seerne. (Bakøy, 1999, ss. 269-271) Det er ikke tvil om at dette strider mot prinsippet om nøytralitet. Det er også kritikkverdige når det er snakk om programmer rettet mot barn. Er *Jul i Blåfjell* et eksempel på dette?

Jul i Blåfjells samfunn og Marxisitsk filosfi

``Sosialisme er en betegnelse på et knippe politiske teorier og ideologier som går ut på at økonomisk ulikhet bør bekjempes, og at målet for samfunnsutvikling bør være etableringen av et klasseløst eller egalitært fellesskap. ``

Dette er Store Norske Leksikon sin definisjon på sosialisme. Sosialisme er et vidt begrep og en ideologi som går i mange ulike retninger, for eksempel kommunisme eller sosialdemokrati. Fortsatt er det et sett med grunnverdier som gjelder: Forskjeller mellom mennesker skal bli mindre, og fellesskapet skal stå sterkt. En sentral tanke er at de viktigste samfunnsgodene skal være under ansvaret av staten, og at alle medlemmer av samfunnet skal ha lik tilgang på disse viktige institusjonene.

I verdenssammenheng blir Norge og Skandinavia regnet for å bruke en sosialdemokratisk modell (Thorsen, 2020) som går ut på å ha en moderat og reformeringsorientert form for sosialisme som skal reformere samfunnsordningen over tid, i motsetning til andre sosialismer som fokuserer mer på en politisk revolusjon. Markedsøkonomien eksisterer i sosialdemokratiske stater, men med reguleringer fra staten. Det motsatte av et regulert marked er et fritt marked, som ikke har noen reguleringer fra staten. I tillegg til dette er det i et sosialdemokrati slik at viktige institusjoner er under statlig kontroll. I Norge har vi for eksempel et offentlig helsevesen og gratis utdanning for innbyggerne. Viktige samfunnsaktiviteter blir overtatt av staten (T.Berg & Thorsen, 2019). Dette blir blant annet finansiert gjennom skatt. Vi har også sterke arbeiderrettigheter, noe som er helt sentralt i sosialistisk ideologi.

En kjent figur i sosialismen og arbeiderbevegelsen var filosof, økonom og historiker Karl Marx (1818-1883). Han skrev mange tekster sammen med sin partner Fredrich Engels (1820-1895). Denne oppgaven skal fokusere på tekstene av Marx og hvordan disse verdiene kan vises i *Jul i Blåfjell*. Jeg skal gjøre dette ved å fokusere på samfunnet i Blåfjell.

Fordeling av goder

I starten av første episode får vi møte geiten 'Blåne'. Turte tar en 'blåtår' fra geiten, som er en form for geitemelk. Det blir gjort kjent at blånissene skal ha én blåtår hver en gang om dagen. Det tilsvarer en liten kopp. Melken inneholder næringen blånissene trenger for å klare seg gjennom desember. Det er akkurat nok blåtår til en blånisse hver dag; så lenge ingen tar mer enn de trenger, er det nok til alle. Dette er en enkel måte å vise fordeling av goder på.

Et annet eksempel på dette er i episode 7 der det deles ut mel til bakedagen. Blånissen Mjøltuft, som deler ut mel, gir ut den mengden mel som hver nisse trenger for sin familie. Den gamle blånissen Erke prøver å ta to sekker med mel selv om han ikke har en familie. Det samme skjer på strømpestrikkedagen i episode 4. Denne dagen skal brukes til å strikke strømper for å holde på varmen utover i desember. Her deles det igjen ut så mye garn hver enkelt nisse trenger, og Blåmor må ta nok garn til et ekstra par i år fordi hun venter barn om noen dager.

I disse eksemplene kreves det ingen betaling eller noen form for byttehandel. Blånissene får nøyaktig det de har bruk for. Dermed er det ingen profittfortjeneste for dem som deler ut, og dermed blir det ingen forskjell i form av eiendeler.

Klasseløst

Som en konsekvens av den jevne fordelingen av goder blir det ikke noen forskjell i samfunnet når ingen eier mer enn noen andre, og samfunnet blir dermed klasseløst (Egge, 2020). Ingen får mer makt enn andre på grunn av sine eiendeler. I episode 5 blir det understreket at ingen huler i Blåfjell skal stå stengt, ergo at blånisser skal kunne bevege seg fritt. Nissene har hver sine huler med hver sine ting, men i praksis kan man bevege seg fritt rundt fra hule til hule, den eneste hulen som noen ganger skal være stengt er dronninghulen under viktige avgjørelser. Privat eiendom blir da noe som ingen har.

Eie av sin produksjon- ingen fremmedgjøring

Noe som Marx fokuserte på er hans teori om fremmedgjøring av arbeid (Dybvig, Dybvig, & Wyller, 2019, s. 372). I flere skrifter snakker han om hvordan arbeideren blir fremmedgjort fra sitt arbeid. Arbeideren eier ikke det hen produserer, og selger seg selv og sin

tid til arbeidsgiveren. Arbeiderne ble kun betalt den lønnen som er nok for arbeiderens eksistensmidler, altså det hen trenger for å leve og reprodusere sin egen klasse (Marx, 2000, s. 199) Arbeideren har ikke muligheten til å oppfylle den hen selv ønsker, fordi hen bruker sin tid og energi på noe som skal gis til noen andre (Marx, 2000, s. 198). *''Han er selv en vare, men arbeidet er ikke hans vare''* (Marx, 2000, s. 199) Arbeideren er helt avhengig av arbeidsgiveren og kapitalisten, ikke omvendt, hevder Marx. Det skaper en ujevn maktfordeling (Marx, 2000, s. 209).

I Blåfjell nyter nissene av det de selv skaper. Alle har hver sin oppgave –og de får tilbake fra sin oppgave. Eksempler på dette er å lage og skape blåtimen. Dette er arbeid Blåmor og Blåfar gjør, ikke i bytte mot noe form for lønn, men bare med den begrunnelsen at dette er deres oppgave. Å gå ut i blåtimen er noe de selv og de andre blånissene nyter av.

Det virker da som at ingen blånisser selv bestemmer hva de skal arbeide med. Dette ser ut til å være jevnt fordelt allerede, da noen sørger for å dele ut mel, noen for å dele ut garn og noen for å lage blåtimer og blåfarger. Det fortelles ingenting om man står fritt til å velge yrke eller om man blir valgt til det som barn (Turte og Tvilling får litt opplæring i hvordan man lager blåsaft til blåtimen).

Et kjent utsagn fra Marx var *''Enhver etter evne, enhver etter behov''*, også kjent som *''gi etter evne, få etter behov''*. Dette skrev han først i *En kritikk av Gothaprogrammet* i 1875 (Cleays, 2018, s. 203). Blånissene og deres praksis passer rett inn her hvis utsagnet skal tolkes bokstavelig. Blånissene gir det arbeidet de har mulighet til å gi i forberedelsene til jul, og får det de trenger av nødvendigheter.

Et skattesystem

I Norge skal alle som har en inntekt over et visst beløp i året, betale en del av lønna si hver måned i skatt. Dette er penger som går til nasjonalt helsevesen, skolevesen og andre offentlige institusjoner som folk skal kunne få tjenester av. I episode 5 står det på Blåstaven at det skal fyres opp i kvisthulen for å varme opp fjellet, men da de ikke finner nøkkelen til kvisthulen (hulen som lagrer kvistene de skulle bruke) møter de på et problem. De prøver å lete etter den uten hell. Turte får så en idé: Blånissene har senger laget av kvister som de sover på. Hennes forslag er at hvis alle gir en kvist hver, er det nok til å varme opp fjellet. Det ofres av egne midler for å gange fellesskapet.

Monarki?

Noe som ikke stemmer med konklusjonen at Blåfjell er et sosialistisk samfunn er at de har en dronning. Blåfjell er et monarkisk samfunn fordi de har en konge eller en dronning som overhode, og i denne serien er det Dronning Fjellrose. En får ikke denne stillingen gjennom å bli demokratisk valgt, men å bli født kongelig. Norge er også et monarki med en kongefamilie. Sosialistiske partier har programfestet at de ønsker å avvikle monarkiet, fordi det strider mot den sosialistiske ideologien (Rødt) (SV)

Fjellrose leder et folkelig eksempel som monark. Flere ganger tillater hun blånissene å besøke henne i dronningens hule (Dronninghulen) for å si hva de synes. Turte og Tvilling får også flere ganger komme til henne både med problemer og løsninger. Fjellrose har dog et eget dronningråd bak seg som hun må lytte til. Dronningrådet består blant annet av Turtes far og Erke (som er den eldste i Blåfjell). Da Turte spør om hun kan være med i dronningrådet, sier Blåfar at da må hun nok vente noen hundre år før hun er gammel nok til å være med. Dronningen og rådet hennes er en slags "regjering" som ikke er demokratisk valgt. Dette vises som problematisk og kritiseres i serien da Turte ikke får uttrykt sine meninger under en avgjørelse fordi hun er for ung. Turte blir sterkt frustrert av dette, og vi som seere tar side med henne. Enda velger Fjellrose flere ganger som sagt å lytte til blånisser som ikke er en del av dronningrådet.

Miljøperspektiv

Bygda ved siden av Blåfjell opplever et stort problem med forsøpling og overforbruk og ordføreren og innbyggerne er frustrerte. Dette overhører "skurkene" Mamsen og Lillegutt. De melder seg til ordføreren om at de kan kjøre bort alt søppelet fra Bygda. De er ikke profesjonelle søppelkjørere som jobber med feltet, men de overbeviser ordføreren om at de er det og han tror på dem. Det verken ordføreren eller innbyggerne vet er at de kjører søppelbilen opp til Blåfjell og dumper søppelet der. Grunnen er at langt ut i fjellet er det ingen mennesker som drar, derfor vil ingen få vite det. Mamsen og Lillegutt gjør dette for å tjene penger, og dette er en enkel og kjapp måte å gjøre det på.

Dette fører til store konsekvenser for blånissene i Blåfjell. De blir syke og dårlige av søppelet og vet heller ikke hvordan de skal bli kvitt det, og synes det er fælt at menneskene ikke tar vare på jorda. Det gir dem også problemer med å lage blåtime.

Til slutt blir Mamsen og Lillegutt tatt og fengslet for deres kriminalitet. Dette skjer da Kåre, Selma, Mikkel og Martha finner søppelet i episode 18.

Antroposentrisk og egenverdi

Et sentralt begrep innenfor miljødiskusjonen er antroposentrisme. Antroposentrisk betyr "mennesket i sentrum" (Herven, 2018, s. 31), og fokuserer på at vi gir naturen en verdi *på grunn av* at vi som mennesker kan ta nytte av den og kan bruke den til noe. Fortsatt er det enkeltmennesker som opplever at naturen er verdifull i seg selv fordi de opplever den som storslagen eller vakker, men når man skal argumentere for naturvern er det ofte argumenter for hvordan naturen er nyttig for mennesket. Denne form for verdi kalles også instrumentell verdi (Herven, 2018, ss. 33-34)

Mamsen og Lillegutt bruker naturen for å tjene penger, mens andre i Bygda, slik som Martha og Mikkel, setter pris på Blåfjell fordi de synes det har verdi i seg selv. Fjellet er et mystisk og eventyrlignende sted både for bygdefolket og for oss seere som ser det magiske som skjer der inne. Det går også rykter om fjellet spiller musikk i den blå timen. Dette gir naturen en mystikk, og ikke bare en instrumentell funksjon.

Blånissene som en kontrast opplever Blåfjell og naturen med en egenverdi. Man kan stille seg spørsmålet om blånissene direkte er en del av naturen. De bor i et fjell, de er direkte avhengig av at naturen er ren og hvis Blåfjell blir ødelagt, blir også deres hjem ødelagt. Luene deres ligner også på spisse fjelltopper. De fokuserer også på gjenbruk. De har et motto som er "Låne og gi no tilbake" som går ut på å bruke midler sirkulært. De tar blåbær, men gir tilbake blåvær. De gjenbruker også gammelt garn fra tidligere. Derfor bruker og kaster de ikke så mye som Bygda gjør, og de bruker naturlig råmateriale som de finner ute i naturen.

Bygdas overforbruk

I episode 8 forteller Dronning Fjellrose til blånissene at "vi må leve med jorda, ikke imot den". Blånissene er tett på naturen, har ingen teknologi, bruker naturlige råstoffer og lager alt selv. Dette er i kontrast til Bygda. Innbyggerne har så mange ting at de oversvømmes og lever i et overkonsum. Mottoet til Mamsen og Lillegutt er "bruk og kast, vi tar alt som ikke sitter fast".

Blånissene har få ting, men gjør fullt nytte av det de har, slik at de selv ikke har noe søppel. Vi ser også at de bruker gammelt garn til å lage nye strømper. Bygdas livsstil som går på et bruk og kast-samfunn er i kontrast til Blåfjells samfunn der ressursene blir fordelt blant beboerne. Turte sier i episode 9: "Tenk at bygdefolket trenger så mange ting, også trenger de det ikke likevel".

Episode 9: Søppelet i Blåfjell

Det har blitt bevist at det er en tydelig sammenheng mellom overforbruk og miljø og klimakrisa (Bazilchuk, 21). Miljøaktivister kritiserer også sterkt Norges salg av olje, som slipper ut Co2-gasser (Miljødirektoratet, 2020). Mulighet for å økonomisk fortjenelse kan gå over naturens og klimaets grenser, og dette ser vi at Mamsen og Lillegutt gjør. Kortsiktig profitt og bygdas overforbruk går utover den urørte naturen i Blåfjell.

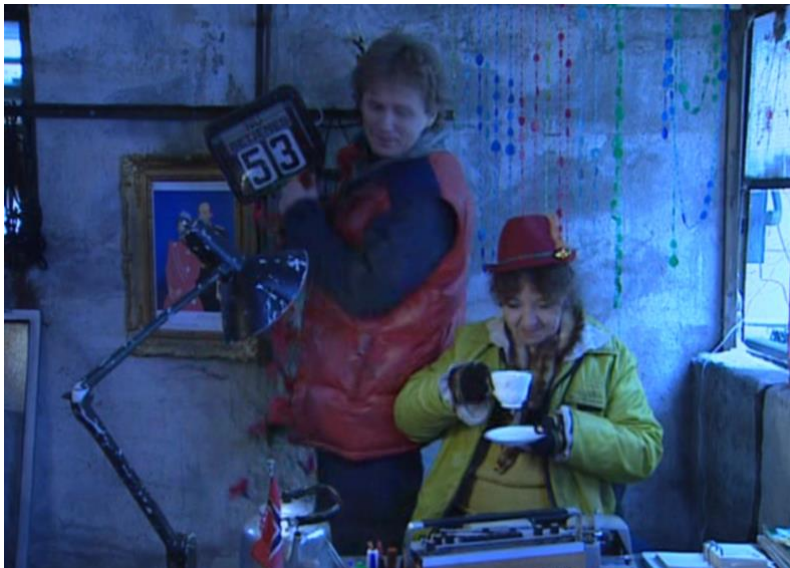
Miljøvern og klasse

Serien forklarer aldri hvorfor det står dårlig til med Mamsen og Lillegutt. Norge er et velferdssamfunn som i prinsippet skal hjelpe og støtte de svakeste i samfunnet. Ordninger er på plass som gjør at nordmenn for eksempel har rett på dagpenger etter å ha blitt arbeidsledig og/eller under søking av arbeid (NAV, 2020).

Klasse er noe som vi ser at de ikke har i Blåfjell bortsett fra monarkiet, men i Bygda ser vi klasseforskjeller. Mamsen og Lillegutt er tydelig dårlig stilt. De bor i noe som minner om en garasje, bruker slitte klær og motivasjonen deres for å drive med søppelkjøring er å tjene nok penger til julegaver og campingtur til sommeren. Julegaver og campingtur er noe som mange i Norge vil ta for gitt. SSB forutså at nordmenn skulle bruke 10 700kr hver i desember i 2019 på handel, og at det fulle tallet var 57 milliarder kroner (Balchen Dale, 2019). Dette er høye tall som kan være vanskelig å selv nå opp til, noe som vi ser Mamsen og Lillegutt sliter med.

Her er det igjen relevant å trekke inn marxisme. Marxs tekster anerkjenner at arbeiderklassen står der de står på grunn av et undertrykkende borgerskap (?). Marxistisk ideologikritikk i film kritiserer hvordan den klassisk fortellende Hollywood-filmen kan glatte over sosial ulikhet (Bakøy & Moseng, 2008, s. 134). Selv om det er visuelt tydelig at Mamsen og Lillegutt har mindre ressurser enn resten av Bygda, blir dette aldri direkte nevnt, og heller ikke nevnt som en rettfærdiggjøring eller grunn for deres kriminalitet. Deres motivasjon er tydelig, men vi får ikke vite *hvorfor* de står der de står. De blir fremstilt som skurkene i serien som må straffes for sitt lovbrudd. De står utenfor sitt lokalsamfunn og har kun hverandre. Velferdssystemet er ikke til stede for å støtte dem.

Episode 1: Hjemmet til Mamsen og Lillegutt. Tydelig dårlig stilt. De har på jakker inne som kan antyde at det er kaldt der

Etter at de har blitt tatt for søppeldynging og sonet straff i fengselet, blir de tilbudt lovlig jobb. Politiet trenger Lillegutt til å etterforske hvordan søppelet som de kastet kom

tilbake til Bygda på mystisk vis (Rødnissejenta hadde sendt hesten sin, Caspar, ned med det), og Mamsen får jobb som resepsjonist hos Selmas elektrikertjenester. Nå får de tjent penger på lovlig vis, og Bygda gir dem en ny sjanse.

I siste episode, 24. desember, kommer en scene hvor de synger sangen ‘‘Det er jul’’.

*Så kom jula til oss to likevel,
Nå skal vi bare kose oss fra morgen og til kveld
Jeg skal fortelle små historier og du skal høre på
Og jeg skal knekke nøtter som Mamsen min skal få!
Det er jul! Det er jul! Det er jul! (Hagen, 1999)*

De synger videre om hvor heldige de er som har god mat og et varmt hjem. De har en beskjedne jul i forhold til andre, f.eks. leiligheten til Kåre, men det er et fint øyeblikk for dem å ha. De får feiret jul i år, med julegaver slik som de har ønsket. Denne scenen humaniserer dem. Sangen er også en kontrast til ‘‘Mamsen og Lillegutt’’, som var deres første sang i serien og handler om at de skal hente søppel og tjene penger. Det er kritikkverdig at skaperne valgte å fremstille dem i dårlig lys gjennom hele serien, selv med julescenen i den siste episoden.

Når en ny farge forstyrrer ordenen- skepsis i møte med nye kulturer

Et sentralt tema i *Jul i Blåfjell* er frykten i møte med en annen type nisse. Turte finner ut at det alltid har vært Erke som har hatt nøkkelen til kvisthulen. Hun stjeler nøkkelen fra ham mens han sover i episode 10. Da hun åpner hulen, finner hun ut at det er en rødnisse som gjemmer seg der. Rødnissene er en annen type nisse enn blånissene, de lever på gårdene til mennesker og har rød lue i stedet for blå. Turte får vite at Erke hadde funnet Rødnissejenta i en kald storm 1. desember. Erke tok henne med inn og ga henne den varmeste plassen i fjellet: Kvisthulen.

Blånissene har gjennom serien snakket nedverdiggende om rødnisser, og Blåmor og Blåfar forteller Turte at blånissene er den beste formen for nisse. Selv om Turte har blitt fortalt dette, er hun ikke skeptisk til Rødnissejenta, og bestemmer seg for å bli vennen hennes. Da resten av Blåfjell får vite om rødnissen noen dager senere blir de sjokkert og redde. Blåfar

og Blåmor reagerer direkte aggressivt på den nye nissen, da de blant annet skriker at hun ikke kan ha på seg det røde skjerfet Rødnissejenta ga til henne.

Episode 14: Blånissene sjokkert over å få se rødnissen. En bekymret Erke til høyre

En sentral regel i Blåfjell er den Urgamle Blånisseregelen, som lyder: ``Den blånisse som tar bygdefolk eller rødnisser inn i Blåfjell, må selv forlate Blåfjell for alltid``. Dette er en regel som har vært i Blåfjell i hundrevis, kanskje tusenvis av generasjoner. Dette er i praksis en dødsstraff, fordi når fjellet lukker seg fordufter blånisser som er ute. Det er derfor en alvorlig regel Erke har brutt ved å hjelpe Rødnissejenta.

Etterhvert klarer Turte og Rødnissejenta å overbevise blånissene om at en annen farge på nisselua ikke er negativt. Dronningen blir også fort enig med dem, selv om hun først var i sjokk. I episode 16, etter at Erke og Rødnissejenta har vært i en lang dialog med Fjellrose om hva som skal skje med dem, blir det bestemt at de ikke skal bli straffet. Det blir også bestemt at den Urgamle Blånissereglen skal kastes ut av fjellet og ikke skal håndheves lenger. Blånissene er enige i at det er på tide å gå vekk fra regelen. Fort går blånissene fra å se på Rødnissejenta som et problem til noe positivt.

Flere farger er positivt og berikende

Episode 14: Rødnissejenta skiller seg visuelt ut

Julekalenderen legger vekt på hvordan Rødnissejenta beriker Blåfjell, og at det ikke er negativt med nye farger og inntrykk. Det tar lengre tid før Blåmor og Blåfar lærer å akseptere den nye nissen. De får en oppgave av dronningen om å lage en ny dronningkappe til jul. Denne kappen skal ha fargen som de kaller for "den gylne farge". De får en stein med fargen som skal lede dem. Blåmor og Blåfar er frustrerte av at de ikke klarer å få til fargen. Når de snakker med rødnissen og Turte, og gjør direkte narr av rødnissen, innser de at det er fargen rød som må til for den nye fargen. Dette var en lekse dronningen ga dem for å se verdien av den nye nissen. De skjønner fort at måten de har behandle rødnissen på ikke var riktig. Blåmor forklarer dette med at de var så redde for sin egen blåfarge, sin egen kultur, og at den ville ta skade av det som var rødt. De blir motbevist med at rødt og blått kan leve side om side, og til og med blandes til en helt ny farge de kan få glede av.

Også de andre blånissene lærer seg å sette pris på rødnissen ved at hun bringer inn ny rødnissemusikk med fela si. Blånissene har stor glede av å få ny musikk som ikke med de samme instrumentene de alltid har brukt. Dronningen setter også stor pris på den røde nissen,

da hun forteller henne om verden utenfor Blåfjell, som blånisser vet veldig lite om. Hun hjelper også til med å fjerne søppelet fra Blåfjell med hjelp av hesten sin, Caspar.

Det som skjer i Blåfjell er kontaktteorien som kommet til verks. Kontaktteorien (Contact Theory) etablert av Gordon Allport, er i en teori om hvordan kontakt mellom ulike grupper fører til mindre fordommer mot hverandre (Pettigrew, 1998, ss. 65-66). Blant annet er prinsipper som å ha et felles mål og å samarbeide viktig ifølge Allport, noe som skjer i Blåfjell, da Rødnissejenta både hjelper til med å fjerne søppelet og å lage fargen til dronningens nye kappe. Senere forskning har også vist at mulighet for at vennskap kan etableres mellom individer fra ulike grupper, er vesentlig for å avkrefte fordommer man kan ha på forhånd (Pettigrew, 1998, s. 76). Dette ser vi mellom Turte og Rødnissejenta. Selv om vennskapet deres kun foregår i noen dager i desember, blir det fort dypt og betyr mye for Turte. Å bli eksponert for fakta som avkrefter fordommer eller myter er også veldig viktig. Rødnissejenta viser blånissene at hennes nissefolk ikke er en fare for Blåfjell, og heler noe som beriker fjellet. Møter kan føre til redsel og angst, men positive møter gjør redselen irrasjonell, som gjør folk mer positive. Rødnissejenta kommer bare med positivitet til Blåfjell, og det beviser hvordan det å inkludere henne beriker samfunnet, hun gjør ingenting med negativ konsekvens.

Et sentralt prinsipp er at normer og lover tilrettelegger for å møte nye grupper. Hvis dette ikke er på plass, kan det også bli vanskeligere å møte nye og dermed få positive inntrykk (Pettigrew, 1998, s. 78). Blånissenes skjebne er å bli inne i fjellet resten av livet sitt, og på grunn av blåtimen kan de ikke dra for langt vekk. Det gir mening at de ikke har blitt eksponert for noen andre før. Turte er den første blånissen som reiser til Bygda og opplever et annet samfunn. Det er da viktig at Rødnissejenta kom til dem, som ga Turte og de andre tid til å få sine fordommer avkreftet og å skape vennskap. *Jul i Blåfjell* viser denne teorien utfolde seg, og prosessen som skjer når to grupper skal møtes og få avkreftet sine fordommer.

Ifølge SSBs rapport "Holdninger til innvandring 2019" er majoriteten av de 100 nordmenn som ble spurt, positive til innvandring og innvandrere, mens minoriteten er negativ (Strøm, 2019, s. 15). Påstanden "Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge" var majoriteten enig med fra 2002 til 2019. Rapporten viste at de som hadde mest kontakt med innvandrere, også var mer positive.

Julekalenderen viser konfliktene som oppstår når en kultur møter en annen, for så å vise at de kan løses om man har et åpent sinn og lærer av andre. Rødnissejentas tilstedeværelse bevises å være positivt, kontra det blånissene først tror. Sangen som Turte synger til Rødnissejenta oppsummerer budskapet:

*''Hva skjer hvis du og jeg blir venner?
Blir jeg litt rød, og du litt blå?
Hva skjer hvis jeg holder dine hender,
Er vi fremdeles de samme som vi er nå?
Jeg tror de gamle ble litt redde,
Hvis de fikk se en som er rød
De tror at noe farlig kanskje skjedde
At de fikk prikker i fjeset og begynte å klø
Tenk om vi sa til dem vi kjenner
At rød og blå er like bra
Og at nisser som oss kan være venner
Samme hvor i denne verden vi kommer fra'' (Hagen, 1999)*

Episode 10: Turte møter Rødnissejenta

Norsk ikonografi

Noe *Jul i Blåfjell* gjør tydelig er å bruke elementer som gjenspeiler norsk tradisjon og nasjonalromantiske konvensjoner. Dette ser vi blant annet i den idylliske Bygda. Første gang vi møter denne plassen er innledet med felespill, en del av norsk folkemusikkens tradisjon (??), av ordføreren. Det er en liten rural bygd med et sterkt fellesskap (hvis vi ser bort fra Mamsen og Lillegutt).

Dronning Fjellrose minner om en monark fra norske folkeeventyr, som ofte inkluderer konger, dronninger, prinser og prinsesser. Kronen til dronningen er tydelig inspirert av tradisjonelle brudekroner fra Hardanger.

Dronning Fjellrose og bilder av brudekroner fra Hardanger

Rødnissejenta har også med seg en fele inn i Blåfjell, som er et mye brukt instrument innenfor norsk folkemusikk (Holen, Ledang, & Aksdal, 2020). I tillegg til dette er rødnessene en fortolkning av den norske fjøsnessen. I *Amalies Jul* (Ringen, 1995) og *Jul på Månetoppen* (Ringen, 2002) av NRK er de hovedkarakterer, og vi ser nærmere på deres levemåte. De bor på gårder, i skjul fra menneskene og hjelper til på gården. De må ikke bli tatt av dem de bor hos, men menneskene har sine mistanker. Slike nisser er en del av folketroen i Norge gjennom tidene. Nisser er noe som har blitt sterkt forbundet med nordmenn og "det norske". De vokste fram på 1800-tallet da nasjonalromantikken sto sterkt, og er senere blitt brukt som politisk symbolikk. Spesielt ble de brukt som motstandssymbol under andre verdenskrig og under EU-avstemningene (Stovner, 2019).

I norske myter spiller også naturen en sentral rolle. Mytiske skapninger som *Nøkken* er en del av sjøen (nøkken, 2019). Blånissene lever veldig tett på naturen, og man kan stille seg spørsmålet om de ikke er en del av naturen selv. Alt de bruker og har på seg er av naturlige materiale, slik som moser og kvister. Også luene deres ser ut som spisse fjell.

I sin bok *Ecology and Contemporary Nordic Cinemas* gjør Pietari Kää god redegjørelse for at naturen har hatt en viktig rolle for nordisk film (Kää, 2014, s. 27). Naturen og ikonografien er viktig i narrative og for nasjonalfølelsen i forhold til film. Mye av dette

finnes i Blåfjell. Blånissene lever i ett med naturen. Bygda er en hyggelig, idyllisk bygd der alle kjenner alle. Hun nevner også at det rurale i nordisk film blir sett på som romantisk og idyllisk, i motsetning til det urbane. (Kää, 2014, s. 28) Naturen er noe som blånissene lever tett på, og dette etablerer naturen som noe veldig viktig i serien.

Sosialistiske, norske eller kristne verdier?

Etter å ha diskutert de ulike aspektene ved serien, er det ikke tvil om at denne serien har tydelige verdier den ønsker å kommunisere. Verdier som åpenhet, miljøvern, vennskap og å "gjøre det rette" er tydelig. Men hva slags typiske verdier er dette? Er de typiske for Norge, for sosialistiske filosofier eller kristendommen?

En av oppgavene til NRKs Barne-TV er videreføring av den norske kulturelle arven (Hake, 2006, s. 186). Norge er i dag en sekulær stat, men det er ikke lenge siden kirke og stat var bundet sammen. De kristne verdiene har derfor hatt påvirkning på vår kultur.

Nestekjærlighet er en sentral verdi kristendommen lærer, og er tanken om at man skal ha ansvar for og kjærlighet til andre mennesker uansett hvor forskjellige de er fra en selv. Dette viser Erke da han tar Rødnissejenta inn i Blåfjell den første dagen i desember. Selv om hun har en annen farge på lua, og Erke kan møte en alvorlig straff, velger han å hjelpe henne. Erke minner om en nyere sak da den pensjonerte biskopen Gunnar Stålsett brøt den norske lov ved å gi jobb til en ureturnerbar asylsøker uten oppholdstillatelse.

''Plikten til å hjelpe et medmenneske i nød var viktigere for meg enn lydigheten mot en uklar rettsordning, sier Stålsett. Han omtaler det som en kristen plikt å støtte kvinnen med arbeid (Olsen, 2019)''

I Bibelen og i kristen teologi er jorden og menneskene og skapt av Gud (1 Mosebok, Kapitell 1: 1-29). Mennesket er skapt i Guds bilde og står dermed over naturen og andre levende vesener. Kontra dette antropoteistiske synet, har Den norske kirke selv tatt grønne standpunkt, for eksempel vern mot oljeboring i ulike områder, selv om å borre etter olje ville vært gunstig for landets økonomi (Herven, 2018, s. 57). Ansvaret som Gud ga mennesket kalles for forvalteransvaret (Herven, 2018, s. 55). *Jul i Blåfjell* viser konsekvensene av at mennesker utnytter naturen.

Det at handlingen finner sted i jula, en kristen høytid i norsk kultur, er også verdt å merke seg. Vi lærer ikke mye om kristendommens rolle i jula gjennom serien, bortsett fra i den siste episoden. Juletradisjoner kommer derimot til syne i hele serien, og mange av dem med kristent opphav. I leiligheten til Kåre er det en julekrybbe, en liten minityrstell med figurer som skal forestille Jesu fødsel. På nattbordet har han en bibel, og han er med på å komponere julespillet som spiller ut evangeliet. I siste episode drar Turte til Bygda etter å ha fått ski av foreldrene sine, og hun ser julespillet gjennom et vindu. Kameraet bytter mellom Turte som ser på og selve julespillet med Josef og Maria og Jesusbarnet som blir født. I episode 22 da Kåre, Martha og Mikkell har juleverksted der de lager julepynt og pakker inn julegaver, forteller Kåre at grunnen til at vi gir julegaver til hverandre, er fordi Jesus fikk gaver da han ble født. Den store stjerna som skal skinne ved hjelp av blåtimen den 24. desember er en referanse til stjernen i Juleevangeliet (Kvalbein, 2019).

På slutten episoden den 24. desember, etter julespillet, besøker Mikkell og Selma en grav og tenner et lys. Graven er gravlagt i en kirkegård, og vi ser kirken tydelig i bakgrunnen av scenen. Seerne får ikke vite hvem graven tilhører, men siden Mikkells far ikke har blitt introdusert i serien, er det trolig at det er hans grav de besøker. Å oppleve jula, som fokuserer på å være sammen med familie, kan være en vanskelig tid om man savner noen. Serien kan ha tatt med dette for å kommunisere at man ikke er alene, og understreke den kristne tro om at det er et liv etter døden. Da Erke har sørget Tufsa's bortgang, forteller han Turte i episode 10 at Tufsa har "flyttet inn i hjertet hans".

Skal barn holdes utenfor?

I *Jul i Blåfjell* blir pedagogikken blandet med magien. Barna lærer om dagsaktuelle samfunnsproblemer, samtidig som de får følge med på en magisk og spennende verden. I tidligere Barne-TV var ønsket at barn skulle skjermes fra det negative i den voksne verden (Hake, 2006, ss. 187-188). Dette blir kalt "beskyttelsesideologi". Pedagogikken skulle stå sterkt, og barna skulle lære fra de voksne (Hake, 2006, s. 184).

På 70-tallet var det et paradigmeskifte og virkeligheten som barn selv lever i skulle bli skildret mer realistisk (Hake, 2006, s. 191). Lauritz Johnson, tidligere radiovert i "Barnetimen" (Haug, 2009) mente at barn både måtte få tilgang på lek og samtidig møte reelle problemer. "De måtte også spise knekkebrød, ikke bare loff" (Bakøy, 1999, s. 116). Mye Barne-TV har tatt opp dagsaktuelle temaer før blånissene kom på skjermen. I følge Bakøys bok, tok Barne- og ungdomsavdelingen (BUA) i NRK opp viktige samfunnsproblemer

på 70-tallet, blant annet naturvern, kritikk av kjønnsroller, antimaterialistiske budskap og å ha internasjonal solidaritet (Bakøy, 1999, ss. 300-312). *Jul i Blåfjell* har videreført noe av dette: miljøvern, kritikk av overforbruk og å ha forståelse for andre kulturer er sentralt i serien.

Barna i serien blir direkte involvert i problemene og kommer med gode forslag for løsninger. Dette ``ovenfra-og-ned`` synet på barn, som var normen i tidligere Barne-TV, vises som noe som ikke alltid er det riktige. Det at Turte flere ganger er sterkt kritisk til de voksne, og heller går til egne løsninger, fører til positive endringer i Blåfjell. I tillegg er flere av de voksne karakterene eksempler på at voksne også gjør feil, og at de selv er i en læringsprosess. For eksempel gjennom Mamsen, Lillegutt, Blåmor og Blåfar. Også Kåre og Selma gjør noen feil her og der. Barn lærer at det kan være positivt å stille seg kritiske til det de voksne sier og gjør.

Jul i Blåfjell er svært pedagogisk i å bruke narrativet til å fortelle om viktige samfunnsproblemer, men igjen kan man stille seg spørsmålet om verdiene og den tydelige fremstillingen av verdiene er riktig ovenfor barn. Nå er en av NRKs oppgaver å vise fram norsk kultur og verdier, og mange nordmenn sier at miljøvern og å hjelpe andre er noe mange er viktige verdier (Amundsen, 2017) (Samfunnsspeilet, 2008).

Sammen med magien ser barn at verden er nyansert, har problemer og at det finnes ingen som er fullt onde eller fullt gode. Barn ser at voksne også gjør feil, og at de selv ikke må være redde for å heve stemmen sin. Dette blandes sammen med barndomsidyllen av lek, magi og moro.

Avslutning

Så tilbake til spørsmålet, er NRKs *Jul i Blåfjell* nøytral? Nei. Julekalenderen har tydelige verdier og budskap som kommer gjennom. Den tar tydelig standpunkt på ulike saker. Det blir også feil å spørre seg om filmmediet kan være nøytralt i utgangspunktet. Skaperens meninger vil alltid vise seg gjennom konfliktløsningen. Vi følger karakterenes subjektive synspunkter og det er ikke tilfeldig hvem som blir vist på en god eller dårlig måte. Spørsmålet med pedagogikk kan heller ikke være helt nøytralt. Alle læreplaner blir bestemt utfra de verdier som råder i samfunnet. For eksempel tok kristendommen en mye større del av pensum for noen tiår tilbake enn det det gjør nå. Også historiefaget i skolen vil brått endre seg etter hvor i verden en går på skole i.

Er det noe poeng i å prøve å oppnå nøytralitet i det hele tatt? Hvis *Jul i Blåfjell* skulle prøve å være så nøytralt som mulig, ville den mistet sine budskap om å gjøre det riktige

ovenfor det gale. Serien hadde ikke hatt noe narrativ eller noen fortelling verdt å følge med på. Det at julekalenderen tar tydelig standpunkt og har et formål med å formidle budskapene til seeren, gjør det også til en verdifull opplevelse som handler om mer enn bare magi. Det er dette som gjør at fiksjonelle verdener ikke blir "tomme", men heller fylt med mening som vi kan ta med inn i våre egne liv. Turte er en rollemodell som inspirerer til å ha et åpent sinn, å være kritisk til gamle regler, å rope høyt selv om hun ikke blir hørt med det første og å ikke ignorere store problemer selv om de virker uløselige. Man skal ikke være redd for å rope høyt selv om man er liten, eller en del av "De Små Blå" som Turte kaller seg og de andre barna. Kanskje *Jul i Blåfjell* har generert en generasjon med "Turter" som engasjerer seg for en bedre verden, og om så, er det da så ille?

Bibliography

(n.d.).

(n.d.).

Amundsen, B. (2017, August 18). *Disse verdiene er nordmenn mest opptatt av* . Retrieved from forskning.no : <https://forskning.no/norges-forskningsrad-partner/disse-verdiene-er-nordmenn-mest-opptatt-av/328438>

1 Mosebok, Kapittel 1: 1-29. (n.d.). In *Bibelen* (pp. 1-29).

Bakøy, E. (1999). *Med fjernsynet i barnets tjeneste: NRKS- Fjernsynets programvirksomhet for barn på 60-og 70-tallet*. Det historisk-filosofiske fakultet : NTNU.

Bakøy, E., & Moseng, J. S. (2008). *Filmanalytiske Tradisjoner*. Oslo: Universitetsforlaget.

Balchen Dale, L. J. (2019, Desember 13). *Vi juleshopper som aldri før* . Retrieved from Statistisk Sentralbyrå: <https://www.ssb.no/varehandel-og-tjenesteyting/artikler-og-publikasjoner/vi-juleshopper-som-aldri-for>

Bazilchuk, N. (21, februar 2016). *Slik påvirker forbruket ditt miljøet* . Retrieved from forskning.no : Nancy Bazilchuk

Bibelen: 1 Mosebok, Kapittel 1-29. (n.d.).

Cleays, G. (2018). *Marx and Marxism*. Penguin Random House UK.

Dybvig, D. D., Dybvig, M., & Wyller, T. (2019). *Tanke og Handling: Filosofi, vitenskap og samfunn*. Bergen: Fagbokforlaget.

Egge, Å. (2020, Mars 17). *kommunisme*. Retrieved from Store Norske Leksikon: <https://snl.no/kommunisme>

Engelstad, A. (2015). *Film og Fortelling*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

Finansdepartementet. (2019, Oktober 07). *Finansiering av NRK legges om*. Retrieved from Statsbudsjettet.no: <https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2020/Satsinger/?pid=93108>

Fordal, J. A. (2015, November 26). *Mener NRK-satiren er venstrevridd*. Retrieved from nrk.no: <https://www.nrk.no/informasjon/mener-nrk-satiren-er-venstrevridd-1.12673577>

Fossbakken, E. (2017, Januar 20). *NRK har hatt en politisk slagside siden Erik Bye* . Retrieved from <https://kampanje.com/medier/2017/01/-nrk-har-hatt-en-politisk-slagside->

- siden-erik-bye/: <https://kampanje.com/medier/2017/01/-nrk-har-hatt-en-politisk-slagside-siden-erik-bye/>
- Gibbs, J. (2002). The Elements of Mise-En-Scène. In J. Gibbs, *Mise-en-scene. Film style and interpretation* (pp. 5-26). UK: Wallflower Press.
- Hagen, G. (Director). (1999). *Jul i Blåfjell* [Motion Picture].
- Hake, K. (2006). *Historien om Barne-TV: Barndomsbilder 1960-2005*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haug, A. (2009, Februar 13). *Lauritz Johnson*. Retrieved from Store Norske Leksikon: https://nbl.snl.no/Lauritz_Johnson
- Høien, G. (Director). (1979). *Jul i Skomakergate* [Motion Picture].
- Herven, S. (2018). *Naturfilosofi*. Dreyers Forlag: Oslo.
- Holen, A., Ledang, O. K., & Akسدal, B. (2020, Januar 21). *norsk folkemusikk*. Retrieved from Store Norske Leksikon: https://snl.no/norsk_folkemusikk
- Kää, P. (2014). *Ecology and Contemporary Nordic Cinemas: From Nation-building to Ecocosmopolitanism*. London, New York: Bloomsbury Academic.
- Knudsen, A. (Director). (2006). *Jul i Svingen* [Motion Picture].
- Kvalbein, H. (2019, April 30). *Juleevangeliet*. Retrieved from snl.no : <https://snl.no/Juleevangeliet>
- Marx, K. (2000). Lønnsarbeid og kapital. In K. Marx, *Det kommunistiske manifest og andre ungdomstekster med et innledende essay av Dag Østerberg* (pp. 195-221). Norge: Pax Forlag, Falken Forlag.
- Miljødirektoratet. (2020, Januar 20). *Klimagassutslipp fra olje- og gassutvinning*. Retrieved from Miljøstatus.miljodirektoratet.no: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-olje--og-gassutvinning/>
- NAV. (2020, Mai 19). *Dagpenger når du er arbeidsledig*. Retrieved from Nav.no: <https://www.nav.no/no/person/arbeid/dagpenger-ved-arbeidsloshet-og-permittering/dagpenger-nar-du-er-arbeidsledig#chapter-3>
- nøkken*. (2019, April 24). Retrieved from Store Norske Leksikon: <https://snl.no/n%C3%B8kken>
- Olsen, T. (2019, August 2019). *Tidligere Oslo-biskop hadde ulovlig asyløker ansatt i 14 år*. Retrieved from aftenposten.no: <https://www.aftenposten.no/norge/i/g7BARa/tidligere-oslo-biskop-hadde-ulovlig-asylsoeker-ansatt-i-14-aar>
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup Contact Theory. *Annual Review of Psychology*, 64-85.
- Rødt. (2020, Mai Hentet den 28). *Monarki*. Retrieved from roedt.no: <https://roedt.no/monarki>
- Regjeringen.no. (hentet 2020, Mai 23). *NRK-plakaten*. Retrieved from regjeringen.no : https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/medier/nrk_plakat.pdf
- Ringén, T. C. (Director). (1995). *Amalies Jul* [Motion Picture].
- Ringén, T. C. (Director). (2002). *Jul på Månetoppen* [Motion Picture].
- Samfunnsspeilet. (2008, Februar 15). *Verdiundersøkelsen 2007: Norske meninger om miljø-lokalt og globalt*. Retrieved from Statistisk Sentralbyrå : <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/norske-meninger-om-miljo-lokalt-og-globalt>
- Sejersted, F. (2019, 9 April). *Norge i etterkrigstiden*. Retrieved from Store Norske Leksikon: https://snl.no/Norge_i_etterkrigstiden

- Stovner, I. L. (2019, Desember 11). *Luciadagen*. Retrieved from Store Norske Leksikon:
<https://snl.no/Luciadagen>
- Stovner, I. L. (2019, April 29). *Nisse*. Retrieved from Store Norske Leksikon:
<https://snl.no/nisse>
- Strøm, F. (2019, Desember 17). *Holdninger til innvandrere og innvandring 2019*. Retrieved from ssb.no: https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/407281?_ts=16f0ede91e8
- SV. (2020, Mai Hentet den 28). *Demokrati og folkestyre*. Retrieved from sv.no:
<https://www.sv.no/arbeidsprogram/demokrati-og-folkestyre/>
- T.Berg, O., & Thorsen, D. E. (2019, Juli 17). *sosialisme*. Retrieved from Store Norske Leksikon:
<https://snl.no/sosialisme>
- Thompson, K., & Bordwell, D. (2001). *Film Art: An Introduction*. New York: McGraw-Hill.
- Thorsen, D. E. (2020, Mai 14). *sosialdemokrati*. Retrieved from Store Norske Leksikon:
<https://snl.no/sosialdemokrati>

